

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА

КИРИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 339.727.22

**РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Дніпропетровськ – 2010

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано на кафедрі міжнародної економіки Донецького національного університету Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Семенов Анатолій Григорович,
Донецький національний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри економічної теорії.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Руденко-Сударєва Лариса Володимирівна,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри міжнародних фінансів;

кандидат економічних наук, доцент
Медведкіна Євгенія Олександрівна,
Регіональний філіал Національного
інституту стратегічних досліджень у м. Донецьку,
провідний науковий співробітник.

Захист дисертації відбудеться «05» липня 2010 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 08.120.01 у Дніпропетровському університеті економіки та права за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Леніна, 18, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Дніпропетровського університету економіки та права за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Леніна, 18.

Автореферат розісланий «__» червня 2010 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.М. Зборовська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. На стан міжнародної інвестиційної діяльності на рубежі ХХ-ХХІ ст. визначальний вплив чинять динамічні процеси фінансової глобалізації, які докорінно змінили зміст, роль і конкретні форми міжнародного інвестування. Суттєво збільшились масштаби як потоків міжнародних інвестицій, так і акумульованих запасів зовнішніх фінансових активів та зобов'язань. З поглибленням ступеня глобалізації фінансових ринків разом з традиційними інвестиційними потоками збільшились масштаби трансфертів капіталу між країнами, які виникають в результаті впливу змін цін активів та коливань валютних курсів на вартість зовнішніх фінансових активів та зобов'язань. Зросла кількість та частота національних валютних та фінансових криз, які під впливом неконтрольованих притоків і різких відтоків міжнародних інвестицій швидко перетворюються на глобальні. Такий взаємовплив і взаємодія інвестиційних та глобалізаційних процесів ускладнює проведення регуляторної політики і вимагає удосконалення регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

За таких обставин фінансова глобалізація, її індикатори, передумови, наслідки та взаємозв'язок з міжнародною інвестиційною діяльністю перетворились в одну з найбільш актуальних тем для наукових досліджень. Серед зарубіжних та вітчизняних вчених, які присвятили свої роботи означеним питанням, можна виокремити таких: Дж.Вайнер, Ш.Вей, К.Во, П.Гурінчас, А.Задоя, Дж.Кейнс, О.Кіреєв, В.Клін, Ю.Козак, М.Кос, Ф.Лейн, Д.Лук'яненко, З.Луцишин, Ю.Макогон, Є.Медведкіна, Дж.Мілезі-Ферретті, Дж.Міллер, О.Мозговий, С.Моїсеєв, М.Обстфельд, Ю.Орловська, Е.Прасад, О.Рогач, К.Рогофф, Н.Рубіні, Л.Руденко-Сударєва, А.Семенов, С.Сінн, А.Тейлор, С.Тіль, В.Шевчук, Т.Шемет, О.Шнирков, А.Філіпенко, С.Якубовський та інші.

Проте, незважаючи на значний дослідницький інтерес, все ще залишається недостатньо системно викладеним питання регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в сучасних умовах фінансової глобалізації. Все це дає підстави стверджувати, що обрана проблематика є актуальною як для світового господарства в цілому, так і для міжнародних економічних відносин, зокрема. Актуальність згаданих проблем, їх наукове значення і подальше практичне застосування зумовили вибір теми, постановку мети і завдань дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематики науково-дослідної роботи кафедр: міжнародної економіки Донецького національного університету МОН України в рамках держбюджетної теми Г-06/53а «Підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності України в інтеграційних об'єднаннях: регіональний та галузевий аспект» (2006-2010, номер держреєстрації 0106U012484) – розроблено заходи, направлені на удосконалення фінансового аналізу на основі балансу, застосування якого дозволяє виявляти уразливі місця в масштабі й структурі міжнародних фінансових активів і зобов'язань національних суб'єктів економічної діяльності на державному, регіональному та мікро- рівнях;

міжнародних економічних відносин Запорізького національного технічного університету МОН України в рамках теми № 05516 «Інтеграційна стратегія Запорізького регіону в європейський економічний простір» (2006-2009, номер держреєстрації 0106U008625) – розроблено стратегію залучення іноземних інвестицій в економіку запорізького регіону та запропоновано методи і напрями регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в контексті європейської економічної та фінансової інтеграції.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методологічних основ та розробка науково-практичних рекомендацій щодо макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Відповідно до мети дослідження поставлено такі завдання:

- дослідити генезис теорій міжнародної інвестиційної діяльності;
- запропонувати власний підхід щодо аналізу та визначення сутності фінансової глобалізації;
- систематизувати та доповнити існуючі показники фінансової глобалізації;
- удосконалити систему факторів формування фінансової глобалізації;
- запропонувати концептуальну основу аналізу наслідків глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності;
- провести аналіз участі країн з різними типами економічних систем у міжнародній інвестиційній діяльності в умовах фінансової глобалізації;
- визначити сутність зовнішньої уразливості національної економіки та оцінити її вплив на економічний розвиток транзитивних країн;
- запропонувати напрями макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності з урахуванням впливу зовнішньої уразливості;
- удосконалити регулювання Україною міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Об'єктом дослідження є процес міжнародної інвестиційної діяльності на сучасному етапі розвитку глобалізації фінансових ринків.

Предметом дослідження є макроекономічне регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Методи дослідження. Методологічною та теоретичною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених у сфері дослідження проблеми регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

У процесі дослідження використано діалектичний метод наукового пізнання, а також загальнонаукові методи пізнання, а саме: теоретичного узагальнення (при дослідженні теоретико-методологічних основ міжнародної інвестиційної діяльності); аналізу та синтезу, індукції та дедукції (для дослідження взаємовпливу і взаємодії міжнародних інвестиційних та глобалізаційних процесів); історичний та логічний, графічного аналізу (для аналізу участі країн у міжнародній інвестиційній діяльності та дослідження міжнародного і вітчизняного досвіду регулювання міжнародної інвестиційної діяльності); групування та

класифікації (для групування країн у залежності від зовнішньої уразливості їх економік); економіко-математичного моделювання, регресійно-кореляційного аналізу (для розробки економіко-математичної моделі кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток); методи структурно-функціонального аналізу (для побудови логіко-структурної схеми удосконалення регулювання Україною міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації).

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні звіти й аналітичні публікації таких провідних міжнародних організацій як ООН, МВФ, Всесвітній банк, ЄБРР, Банк міжнародних розрахунків, Інститут міжнародних фінансів, українські та зарубіжні статистичні збірники, результати досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблемі регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації, а також власних досліджень та спостережень автора.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в удосконаленні теоретико-методологічних положень і розробці науково-практичних рекомендацій щодо макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Конкретні наукові результати, що характеризують новизну проведеного дослідження, полягають у наступному:

вперше:

- розроблено економіко-математичну модель кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток на основі групування країн залежно від досягнутого рівня зовнішньої уразливості (низький, помірний, високий) та кількісної оцінки впливу емпіричних детермінант (структурних характеристик економіки, напрямку економічної політики, зовнішніх факторів) на економічне зростання виділених груп країн, застосування якої дозволило надати рекомендації щодо розробки напрямів регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації з урахуванням впливу зовнішньої уразливості;

удосконалено:

- систему показників фінансової глобалізації за рахунок доповнення її кількісними індикаторами, заснованими на накопичених запасах зовнішніх фінансових активів (індекс накопичених валових потоків капіталу, індекс накопичених потоків прямих інвестицій, індекс накопичених потоків портфельних інвестицій, індекс накопичених потоків прямих та портфельних інвестицій у акціонерний капітал, індекс накопичених потоків інвестицій в інструменти боргу), які, на відміну від існуючих юридичних та фактичних показників, забезпечують об'єктивну оцінку фактичного ступеню як суцільної глобалізації фінансових ринків, так і глобалізації їх окремих складових (ринку прямих інвестицій, ринку портфельних інвестицій, ринку акціонерного капіталу, ринку боргових інструментів);
- систему факторів формування фінансової глобалізації на основі поєднання як неквантифікованих, так і запропонованих автором емпіричних детермінант

(контроль над рухом капіталу; економічне зростання; рівень економічного розвитку країни; податкова (фіскальна) політика; інституційне, правове та інвестиційне середовище; відкритість для міжнародної торгівлі; розвиненість фінансового ринку), що уможливило комплексне розуміння не лише рушійних сил розвитку цього процесу, але і ймовірних напрямів їх дії;

дістали подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат міжнародної економіки, а саме надано визначення поняттю «фінансова глобалізація» як складової економічної глобалізації, що відображає взаємозв'язок і взаємозалежність фінансово-економічних відносин між резидентами й нерезидентами, які виникають у процесі акумулювання фінансових активів, ідентифікованих згідно функціональних категорій інвестицій, а також їх трансформацій внаслідок фінансових операцій, вартісних та інших коригувань; поняттю «зовнішня уразливість» як рівню взаємозалежності між внутрішніми секторами економічної діяльності національної економіки (бюджетним, фінансовим та реальним), з одного боку, та зовнішнім сектором, з іншого, який на основі тісних економічних та фінансових зв'язків здатен чинити негативний вплив на стійкість економічного та фінансового розвитку країн;
- підхід щодо аналізу фінансової глобалізації на засадах дослідження акумульованих потоків міжнародних інвестицій або накопичених запасів зовнішніх фінансових активів, який значно розширює рамки аналізу фінансової глобалізації як процесу в цілому, поглиблює розуміння її сутності, дозволяє розширити систему показників цього процесу, визначити фактори його формування та напрями їх дії;
- напрями макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності (аналіз граничних умов глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності, фінансовий аналіз на основі балансу, вибір та застосування інструментів регулювання, оцінка стійкості сальдо рахунку поточних операцій, аналіз ефективності регулювання), запропоновані на основі врахування впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток. Аналіз ефективності їх реалізації дозволив удосконалити регулювання Україною міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення та розроблені автором практичні рекомендації, направлені на удосконалення макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації та впровадження результатів даного дослідження в практику проведення національної регуляторної політики, сприятимуть підвищенню ефективності регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.

Рекомендації та пропозиції, викладені у дисертації, впроваджено в практичну діяльність: Департаменту співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями Міністерства фінансів України (довідка № 31-25000-01-17/24430 від 14.09.2009 р.) – результати дослідження міжнародного та вітчизняного досвіду державного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах

фінансової глобалізації; Державної бюджетної установи Дніпровський регіональний центр інноваційного розвитку Державного агентства України з інвестицій та інновацій (довідка № 09-148 від 28.07.2009 р.) – рекомендації щодо виділення та визначення граничних умов української економіки, які визначають положення країни в діапазоні потенційних втрат і вигід від залучення до фінансової глобалізації; Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень у місті Донецьку (довідка № 55/04 від 19.06.2009 р.) – систематизація та доповнення кількісних індикаторів фінансової глобалізації, обґрунтування та виділення ефектів вартісної оцінки, значення яких зросло з поглибленням ступеня глобалізації фінансових ринків; Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності Запорізької обласної державної адміністрації (довідка № 321/01-18 від 21.07.2009 р.) – рекомендації щодо удосконалення регулювання міжнародної інвестиційної діяльності України в умовах фінансової глобалізації; Запорізької торгово-промислової палати (довідка № 20.4/847 від 21.07.2009 р.) – результати дослідження міжнародної інвестиційної діяльності країн з різними типами економічних систем на сучасному етапі розвитку фінансової глобалізації; Центрального відділення ЗРУ КБ ПриватБанку (довідка № Р.10.01.112-489 від 14.07.2009 р.) – результати аналізу в частині визначення місця та ролі комерційних банків, взагалі, та банківського кредитування, зокрема, в розвитку процесу глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності; Відділу ЗЕД ТОВ «ТБ» Мегаполіс» (довідка № 288/1 від 15.07.2009 р.) – фінансовий аналіз на основі балансу в частині його використання для нефінансових корпорацій.

Результати дослідження використано при підготовці рекомендацій міжнародних науково-практичних конференцій та семінарів, які було надіслано Президенту України, Верховній Раді та Кабінету Міністрів України, українським міністерствам та відомствам, представництвом ЄС в Україні, посольствам держав-членів ЄС в Україні, управлінням зовнішніх зносин та ЗЕД облдержадміністрацій, регіональним ТПП з метою практичного використання та включення до програм науково-технічного розвитку регіонів.

Окремі результати використано в навчальному процесі Запорізького національного технічного університету МОН України при викладанні дисциплін «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна економіка», «Міжнародні валютно-кредитні відносини», «Грошово-кредитна політика» (довідка № 37-52/2484 від 30.07.2009 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею. Всі наукові результати, викладені в дисертації, отримані автором особисто і знайшли відображення в опублікованих роботах.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дослідження доповідались автором й отримали позитивну оцінку на 11 міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах: XII Міжнародній науковій конференції «Проблеми економічної інтеграції України до Європейського Союзу: світові економічні кризи і Україна» (м. Анталія, 2007 р.); V, VI та VII Міжнародних наукових конференціях «Проблеми та перспективи розвитку співробітництва між

країнами Південно-Східної Європи в рамках ЧЕС і ГУАМ» (м. Севастополь, 2009 р., м. Одеса, 2008 р., м. Лівадія-Севастополь, 2007 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегія розвитку України у глобальному середовищі» (м. Сімферополь, 2007 р.); V Ювілейній міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2008 р.); XIV, XV та XVI Міжнародних науково-практичних семінарах «Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект» (м. Донецьк-Святогірськ, 2010 р., 2009 р., 2008 р.), VIII Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених «Транснаціоналізація міжнародної економіки і пошук шляхів інноваційного співробітництва» (м. Київ, 2008 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан та перспективи підготовки фахівців з міжнародних економічних відносин» (м. Запоріжжя, 2009 р.)

Публікації. Результати проведеного дослідження знайшли своє відображення у 16 наукових працях загальним обсягом 6,83 умов.-д.а., з яких особисто автору належить 6,73 умов.-д.а., у тому числі 11 наукових статей у наукових фахових виданнях загальним обсягом 5,56 умов.-д.а., з яких особисто автору належить 5,46 умов.-д.а.

Структура й обсяг дисертаційної роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 250 найменувань, додатків. Загальний обсяг роботи становить 180 стор., включаючи 7 таблиць на 4 сторінках, 26 рисунків на 17 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету і завдання дослідження, його об'єкт і предмет, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні основи міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації»* досліджено генезис теорій міжнародної інвестиційної діяльності; проведено аналіз теоретичної основи фінансової глобалізації; з'ясовано наслідки глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності.

Дослідження еволюції поглядів різних шкіл і напрямків вітчизняної та зарубіжної економічної думки дозволило зробити висновок, що загальноприйнятої єдиної теорії міжнародної інвестиційної діяльності не існує, а загально визнаними є лише теорії і моделі, які пояснюють окремі види та аспекти міжнародного інвестування. Доведено, що дослідження міжнародної інвестиційної діяльності через призму акумульованих потоків міжнародних інвестицій є актуальними та перспективними.

Узагальнення існуючих підходів щодо визначення сутності глобалізації фінансових ринків дозволило запропонувати власний підхід щодо аналізу фінансової глобалізації на засадах дослідження акумульованих потоків

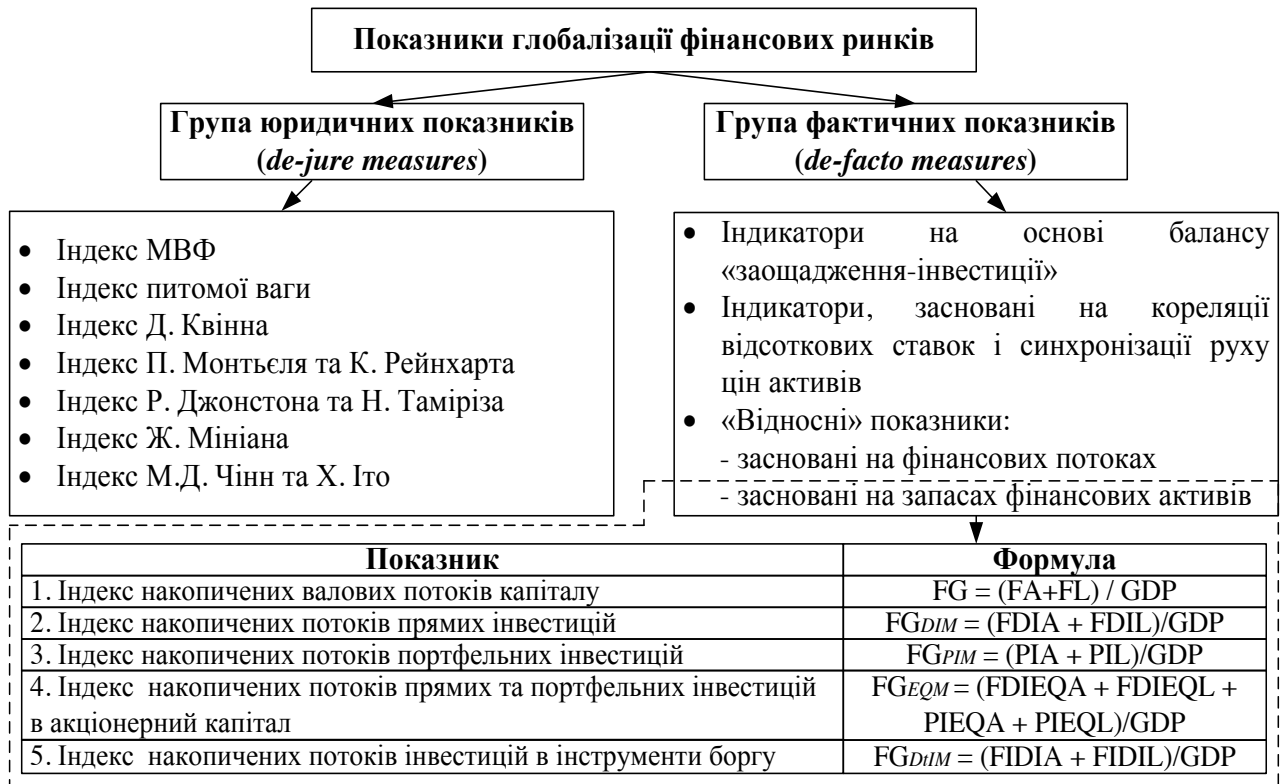
міжнародних інвестицій або накопичених запасів зовнішніх фінансових активів, ідентифікованих винятково у розрізі функціональних категорій інвестицій, початкова балансова вартість яких з часом може змінюватись під впливом структурних та кількісних трансформацій, викликаних зміною вартості фінансових активів коливаннями валютних курсів та ринкових цін. Автором було доведено існування потоків, що не є операціями, масштаби яких прямо залежать від значних в умовах глобалізації масштабів накопичених запасів зовнішніх фінансових активів та зобов'язань і чинять суттєвий вплив на економічне та фінансове положення країн.

На основі запропонованого підходу надано визначення поняттю «фінансова глобалізація» як складової економічної глобалізації, що відображає взаємозв'язок і взаємозалежність фінансово-економічних відносин між резидентами й нерезидентами, які виникають у процесі акумулювання фінансових активів, ідентифікованих згідно функціональних категорій інвестицій, а також їх трансформацій внаслідок фінансових операцій, вартісних та інших коригувань. Запропоноване визначення зумовлює розгляд сутнісних характеристик фінансової глобалізації з позиції системи економічних відносин, їх якісних і кількісних аспектів, та передбачає більш глибокий аналіз сутності економічних відносин і явищ, що характеризують цей процес.

Окремою перевагою запропонованого підходу є виокремлення значення та обґрунтування макроекономічної ролі чистих зарубіжних активів (ЧЗА), які є різницею між валовими фінансовими активами, якими володіють резиденти країни за кордоном, і валовими фінансовими зобов'язаннями резидентів країни перед нерезидентами. Ця концепція використовувалась для аналізу чистих потоків капіталу, оцінки стійкості рахунку поточних операцій та впливу змін у вартості зовнішніх активів та зобов'язань внаслідок коливань обмінних курсів та цін активів – ефектів вартісної оцінки – на масштаби та динаміку ЧЗА країн.

Зроблено висновок, що запропонований автором підхід значно розширює рамки аналізу фінансової глобалізації як процесу в цілому, поглиблює розуміння її сутності, дозволяє розширити систему показників цього процесу, визначити фактори його формування та напрями їх дії.

У результаті систематизації показників фінансової глобалізації, останні були доповнені автором за рахунок кількісних індикаторів, заснованих на накопичених запасах зовнішніх фінансових активів: індекс накопичених валових потоків капіталу, індекс накопичених потоків прямих інвестицій, індекс накопичених потоків портфельних інвестицій, індекс накопичених потоків прямих та портфельних інвестицій у акціонерний капітал, індекс накопичених потоків інвестицій в інструменти боргу (рис. 1). На відміну від існуючих юридичних та фактичних показників, вони забезпечують об'єктивну оцінку фактичного ступеню як суцільної глобалізації фінансових ринків, так і глобалізації їх окремих складових (ринку прямих інвестицій, ринку портфельних інвестицій, ринку акціонерного капіталу, ринку боргових інструментів). Використання даних індикаторів дозволило удосконалити аналіз масштабу, динаміки, наслідків та тенденцій розвитку даного процесу.

де FG – ступінь фінансової глобалізації; DIM, PIM, EQM, DIM – світовий ринок прямих, портфельних інвестицій, ринок акціонерного капіталу, ринок інструментів боргу, відповідно; FA й FL – запаси валових зовнішніх фінансових активів та зобов'язань; GDP – ВВП; FDIA й FDIL, PIA й PIL – запаси зовнішніх активів та зобов'язань по прямих та портфельних інвестиціях; FDIEQA й FDIEQL, PIEQA й PIEQL – запаси зовнішніх фінансових активів та зобов'язань по прямих та портфельних інвестиціях в акціонерний капітал; FIDIA й FIDIL – запаси зовнішніх активів та зобов'язань по інвестиціях в інструменти боргу

Рис. 1. Система індикаторів фінансової глобалізації

Застосування запропонованих індикаторів дозволило удосконалити систему факторів формування фінансової глобалізації на основі поєднання як неквантифікованих, так і запропонованих автором емпіричних детермінант (контроль над рухом капіталу; економічне зростання; рівень економічного розвитку країни; податкова (фіскальна) політика; інституційне, правове та інвестиційне середовище; відкритість для міжнародної торгівлі; розвиненість фінансового ринку), що уможливорює комплексне розуміння не лише рушійних сил розвитку цього процесу, але і ймовірних напрямів їх дії.

У контексті аналізу особливостей міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації, було запропоновано концептуальну основу аналізу вигід та витрат глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності, ключова особливість якої полягає в тому, що за умов фінансової глобалізації міжнародна інвестиційна діяльність приводить до значних супутніх вигід: розвитку фінансового ринку, інституційного розвитку, покращенню корпоративного управління, макроекономічної дисципліни. Автором зроблено висновок, що існують граничні умови (розвиток фінансового ринку, якість інститутів управління, макроекономічна дисципліна, торгова інтеграція), які, в остаточному підсумку, визначають положення країни в діапазоні потенційних витрат і вигід. Виявлено принципове протиріччя міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової

глобалізації, яке полягає в тому, що більшість граничних умов ідентичні супутнім вигодам. Отже, здійснюючи перехід від нижчого до більш високого ступеня інтеграції із глобальним фінансовим ринком країни з великою ймовірністю можуть зіштовхнутись з серйозними труднощами, якщо вони не забезпечили достатній рівень розвитку граничних умов.

У другому розділі *«Аналіз участі країн з різними типами економічних систем у міжнародній інвестиційній діяльності в умовах фінансової глобалізації»* досліджено місце та роль розвинених країн у міжнародній інвестиційній діяльності; проведено аналіз особливостей участі країн, що розвиваються, у міжнародному інвестуванні; виявлено вплив фінансової глобалізації на залучення країн з транзитивною економікою до міжнародної інвестиційної діяльності.

У результаті проведеного з використанням даних як потоків міжнародних інвестицій, так і накопичених запасів зовнішніх фінансових активів та зобов'язань аналізу було зроблено висновок, що фінансова глобалізація внесла суттєві зміни у міжнародну інвестиційну діяльність усіх країн без винятку. Свідченням цього є, по-перше, масштабні валові та чисті притоки та відтоки міжнародних інвестицій, по-друге, стрімке поглиблення ступеня глобалізації фінансових ринків, по-третє, збільшення значення ефектів вартісної оцінки.

Доведено існування двох хвиль фінансової глобалізації (1870–1914 рр. і 1996–2008 рр.), порівняльний аналіз яких дозволив, по-перше, виділити загальні і відмінні між ними риси та, по-друге, зробити висновок, що більше ста років тому міжнародна інвестиційна діяльність вперше почала набувати глобального характеру. Міжнародний рух валових потоків інвестицій під час другої хвилі суттєво збільшився. З 1995 по 2007 рр. – у вісім разів, з 1,1 до 8,9 трлн. дол. США, або з 4% до 16% світового ВВП. З'ясовано, що таке стрімке зростання супроводжувалось спадами, зокрема, у 1998 та 2001 рр. Останній почався у 2008 р. і характеризувався стрімким скороченням потоків інвестицій до 2,3% світового ВВП, обсяги яких з 2010 р. почали повільно відновлюватись.

Аналіз участі різних країн і регіонів у світових потоках міжнародних інвестицій дозволив зробити висновок, що розвинені країни залишаються основними донорами та реципієнтами валових потоків капіталу. Проте, країни, що розвиваються, всупереч стандартній економічній теорії, перетворились на стійких чистих експортерів капіталу в розвинені країни. Отже, в цьому і полягає парадокс руху капіталу в умовах фінансової глобалізації.

У контексті країн, що розвиваються, та країн з транзитивною економікою найбільш важливого значення набувають масштабні чисті притоки іноземних інвестицій та їх макроекономічні наслідки. З'ясовано, що за останні двадцять років у цих країнах спостерігались дві масштабні хвилі чистого притоку іноземних інвестицій, завершення яких в більшості випадків супроводжувалось різкою зупинкою припливу інвестицій або валютною кризою. Станом на початок 2010 р. склались сприятливі умови для притоку іноземних інвестицій, перш за все, в країни Азії і Латинської Америки. Очікується, що чистий приплив іноземних інвестицій у ці країни у 2010 р. вже досягне рівня 2008 р. і започаткує третю хвилю масштабного притоку іноземних інвестицій. У контексті регулювання

міжнародної інвестиційної діяльності було обґрунтовано необхідність для цих країн більше уваги приділяти масштабним припливам іноземних інвестицій.

Автором було проведено аналіз ступеня глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності, розрахованого за допомогою запропонованого у дисертації індексу накопичених валових потоків капіталу, значення якого по розвинених країнах збільшилось з 45% ВВП у 1970 р. до 400% ВВП у 2007 р., після чого скоротилось до 367% ВВП у 2008 р.; по країнах, що розвиваються, та країнах з транзитивною економікою до початку 1990-х рр. відбувались аналогічні тенденції, після чого темпи зростання валових зовнішніх активів і зобов'язань почали суттєво відставати, хоч їх сумарний обсяг і перевищив ВВП цих країн (рис. 2). Рівень міжнародної інтеграції фінансового ринку України збільшився з 53% ВВП у 1994 р. до більш 140% ВВП у 2008 рр. Проте, за цим показником Україна поступається країнам ЦСЄ та СНД. Було зроблено висновок, що глобалізація міжнародної інвестиційної діяльності у 2007 р. досягла свого пікового значення, а розвинені країни відігравали в цьому процесі провідну роль. У 2008 та 2009 рр. ступінь глобалізації демонстрував тенденцію до скорочення, що обумовлено впливом світової фінансової кризи.

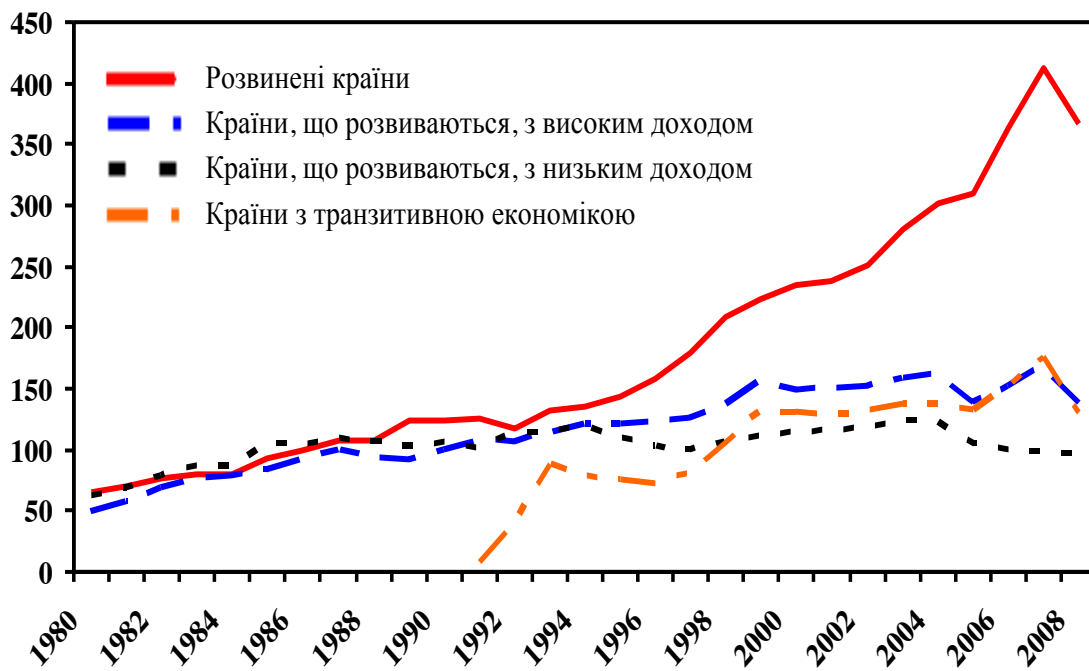

Рис. 2. Індекс накопичених валових потоків капіталу, 1980-2008 рр.

Аналіз динаміки чистих зарубіжних активів країн довів, що високі й стійкі дефіцити рахунку поточних операцій, які потребують зовнішнього фінансування, призводять до збільшення/скорочення об'ємів зовнішніх зобов'язань/вимог перед нерезидентами/до нерезидентів і, відповідно, до погіршення ЧЗА країн, що, в свою чергу, сприяє збільшенню країнами їх чистої зовнішньої заборгованості. Останнє справедливо як для розвинених країн, так і країн, що розвиваються, та країн із транзитивною економікою. Впродовж аналізованого періоду Україна була стійким боржником і мала негативні ЧЗА.

У дисертації було приділено увагу такій особливості сучасної міжнародної інвестиційної діяльності, як ефекти вартісної оцінки. Доведено, що зміни цін активів і коливання валютних курсів генерують значні доходи/збитки від приросту/зниження капітальної вартості активів внаслідок їх переоцінки. В умовах фінансової глобалізації вплив ефектів вартісної оцінки на економічне та фінансове становище країн суттєво збільшився. Для країн, що розвиваються, ефекти вартісної оцінки в основному мали негативне значення. Остання особливість має велике практичне значення для регулюванні міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Проведене дослідження продемонструвало, що аналіз динаміки валових і чистих зарубіжних фінансових активів та зобов'язань, їх окремих структурних компонентів, порівняльний аналіз і міжнародні зіставлення є надзвичайно важливим джерелом додаткової по відношенню до платіжного балансу інформації, необхідної і для розуміння місця й ролі країн у глобальному й регіональному вимірах, і для формування регуляторної політики.

У третьому розділі **«Удосконалення регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації»** визначено сутність зовнішньої уразливості національної економіки та здійснено оцінку її впливу на економічний розвиток транзитивних країн; запропоновано напрями макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності з урахуванням впливу зовнішньої уразливості; удосконалено регулювання Україною міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

У дисертаційній роботі було визначено сутність поняття «зовнішня уразливість», під яким було запропоновано розуміти такий рівень взаємозалежності між внутрішніми секторами економічної діяльності національної економіки (бюджетним, фінансовим та реальним) та її зовнішнім сектором, який на основі тісних економічних та фінансових зв'язків здатен чинити негативний вплив на стійкість економічного та фінансового розвитку країн. Обґрунтовано необхідність врахування впливу зовнішньої уразливості національної економіки при реалізації макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності.

З цією метою автором було вперше розроблено економіко-математичну модель кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток (рис. 3) на основі групування країн залежно від досягнутого рівня зовнішньої уразливості (низький, помірний, високий) та кількісної оцінки впливу емпіричних детермінант (структурних характеристик економіки, напрямку економічної політики, зовнішніх факторів) на економічне зростання виділених груп країн.

Групування країн з транзитивною економікою було здійснено у залежності від співвідношення темпів їх економічного зростання з рівнем зовнішньої уразливості за показниками, які характеризують ступінь зовнішньої уразливості країн під час другої хвилі притоку іноземних інвестицій, а саме: рівень акумульованих зовнішніх зобов'язань по інвестиціях у боргові інструменти у % ВВП станом на 2007 р. та зміни у сальдо рахунку поточних операцій у % ВВП між

2007 та 2003 рр. Оцінку впливу емпіричних детермінант на економічне зростання виділених груп країн здійснено за допомогою використання регресійних моделей. Послідовне виконання цих дій дало змогу оцінити вплив досягнутого в кожній групі країн ступеня зовнішньої уразливості на макроекономічні показники, що характеризують економічний розвиток країн, та зробити висновок щодо наявності значимого негативного зв'язку між економічним розвитком та зовнішньою уразливістю.

		Рівень зовнішньої уразливості	Категорії емпіричних детермінант	Кількісна оцінка впливу емпіричних детермінант на економічне зростання
Групи країн	I	НИЗЬКИЙ	Структурні характеристики економіки	$\sum_{i=7} GDP_{it} = \alpha_1 IPC_{it} - \alpha_2 TO_{it} + \alpha_3 EXP_{it} - \alpha_4 FO_{it} + \alpha_0$
			Напрямок економічної політики	$\sum_{i=7} GDP_{it} = \beta_1 FB_{it} - \beta_2 PCG_{it} + \beta_3 FXA_{it} + \beta_0$
			Зовнішні фактори	$\sum_{i=7} GDP_{it} = \gamma_1 FDI_{it} - \gamma_2 NCF_{it} + \gamma_0$
	II	ПОМІРНИЙ	Структурні характеристики економіки	$\sum_{i=5} GDP_{it} = \alpha_1 IPC_{it} + \alpha_2 TO_{it} - \alpha_3 EXP_{it} - \alpha_4 FO_{it} + \alpha_0$
			Напрямок економічної політики	$\sum_{i=5} GDP_{it} = \beta_1 FB_{it} - \beta_2 PCG_{it} + \beta_3 FXA_{it} + \beta_0$
			Зовнішні фактори	$\sum_{i=5} GDP_{it} = \gamma_1 FDI_{it} - \gamma_2 NCF_{it} + \gamma_0$
	III	ВИСОКИЙ	Структурні характеристики економіки	$\sum_{i=4} GDP_{it} = \alpha_1 IPC_{it} - \alpha_2 TO_{it} + \alpha_3 EXP_{it} + \alpha_4 FO_{it} - \alpha_0$
			Напрямок економічної політики	$\sum_{i=4} GDP_{it} = -\beta_1 FB_{it} - \beta_2 PCG_{it} + \beta_3 FXA_{it} - \beta_0$
			Зовнішні фактори	$\sum_{i=4} GDP_{it} = \gamma_1 FDI_{it} + \gamma_2 NCF_{it} - \gamma_0$

IPC – дохід на душу населення у % від середнього рівня Євросоюзу; *TO* – зовнішньоторговельна квота; *EXP* – експортна квота; *FO* – ступінь відкритості економіки для потоків міжнародних інвестицій; *FB* – сальдо бюджету; *PCG* – темпи росту приватного кредитування; *FXA* – режим валютного курсу; *FDI* – прямі іноземні інвестиції; *NCF* – чистий приплив іноземних інвестицій; GDP_{it} – ВВП країни *i* у рік *t*; α , β , γ – коефіцієнти кореляції з детермінантами структурних характеристик економіки, напрямку економічної політики та зовнішніх факторів, відповідно.

Рис. 3. Економіко-математична модель кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток

Автором було виокремлено канали нарощування зовнішньої уразливості, якими поширюють свій негативний вплив на національні економіки регіональні та глобальні фінансові кризи. Цими каналами розповсюдження кризових явищ є специфічні для країн торгівлі та фінансові зв'язки зі світовим господарством.

Застосування розробленої економіко-математичної моделі кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток дозволило надати рекомендації щодо розробки напрямів макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності (аналіз граничних умов глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності, фінансовий аналіз на основі балансу, вибір та застосування інструментів регулювання, оцінка

стійкості сальдо рахунку поточних операцій, аналіз ефективності регулювання), які були об'єднані у дві групи в залежності від функціонального навантаження.

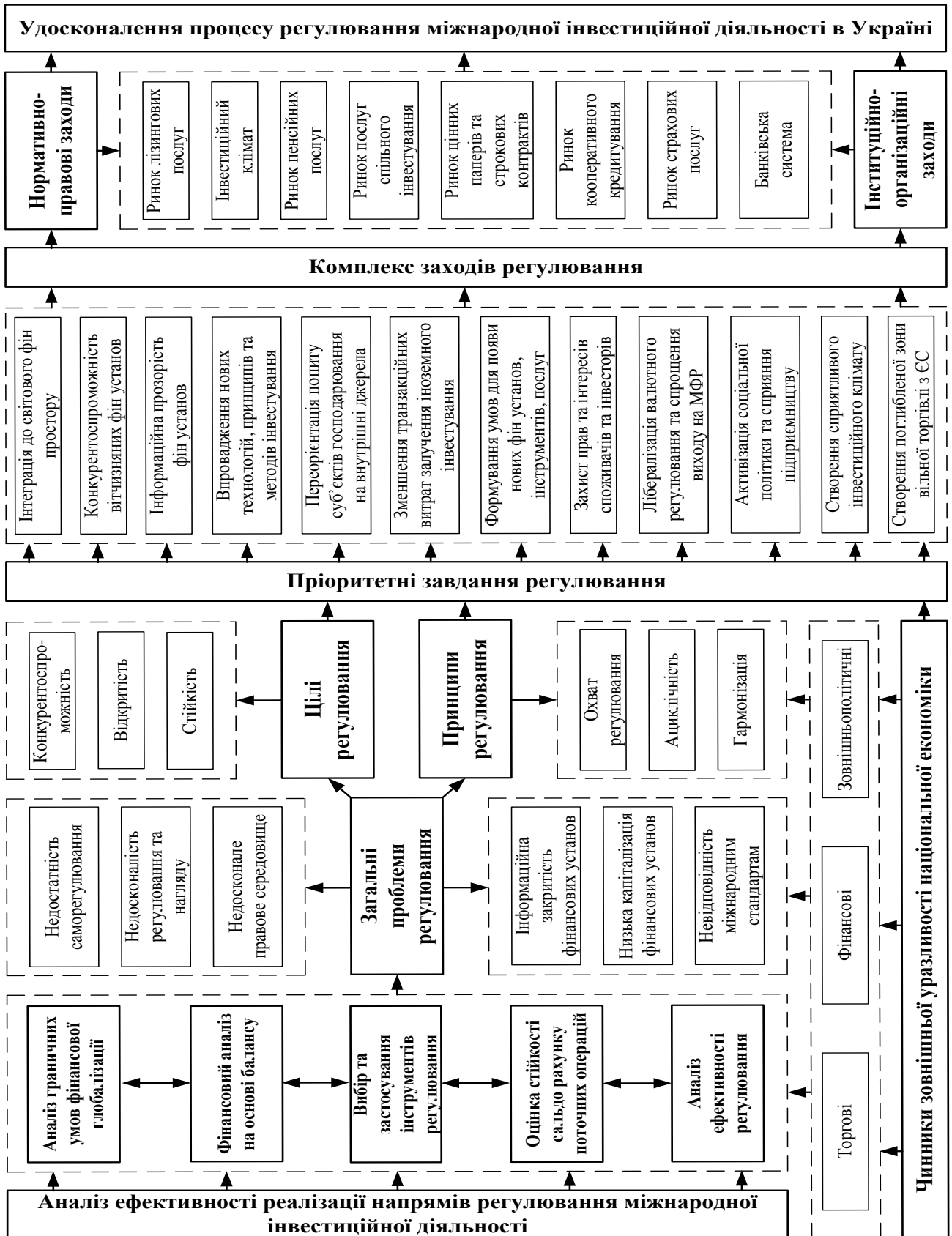

Рис. 4. Логіко-структурна схема удосконалення регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні

Аналітична складова визначає необхідні умови для лібералізації міжнародної інвестиційної діяльності та залучення країни до участі у фінансовій глобалізації, аналізує ступінь стійкості національної фінансової системи до факторів зовнішньої уразливості, дає оцінку ефективності регулювання міжнародної інвестиційної діяльності. Операційна складова акцентує увагу на комплексі питань, безпосередньо пов'язаних з реалізацією макроекономічного регулювання.

З урахуванням результатів аналізу ефективності реалізації регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні за запропонованими напрямками та рекомендаціями, розроблених у результаті кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток, а також, приймаючи до уваги національну специфіку української економіки, автором було запропоновано удосконалення регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні (рис. 4). Удосконалення полягає в розбудові фінансового сектору, здатного забезпечувати реальний сектор економіки необхідними фінансовими ресурсами, підтримувати соціальний розвиток країни, стимулювати її інтеграцію у світовий фінансовий простір без загроз національним інтересам та економічній безпеці, що є необхідною передумовою подальшого успішного економічного розвитку держави та її інтеграції до економічного і фінансового простору світового господарства.

У сучасних умовах запропоноване удосконалення може мати теоретичну та практичну цінність також і для інших країн з транзитивною економікою та тих країн, які характеризуються аналогічним профілем зовнішньої уразливості та поточними економічними та фінансовими умовами.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі на основі проведених досліджень здійснено вирішення важливої наукової задачі теоретичного обґрунтування, розробки науково-методичних та практичних рекомендацій щодо макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації, що дозволило зробити такі висновки:

1. Загальноприйнятої єдиної теорії міжнародної інвестиційної діяльності не існує, а загально визнаними є лише теорії і моделі, які пояснюють окремі види та аспекти міжнародного інвестування. Доведено, що дослідження міжнародної інвестиційної діяльності через призму акумульованих потоків міжнародних інвестицій є актуальними та перспективними.

2. Аналіз фінансової глобалізації на засадах дослідження акумульованих потоків міжнародних інвестицій або накопичених запасів зовнішніх фінансових активів значно розширює рамки аналізу фінансової глобалізації як процесу в цілому, поглиблює розуміння його сутності, дозволяє розширити систему показників фінансової глобалізації, визначити фактори її формування та напрями їх дії. Поняття «фінансова глобалізація» слід розуміти як складову економічної глобалізації, що відображає взаємозв'язок і взаємозалежність фінансово-економічних відносин між резидентами й нерезидентами, які виникають у процесі

акумулювання фінансових активів, ідентифікованих згідно функціональних категорій інвестицій, а також їх трансформацій внаслідок фінансових операцій, вартісних та інших коригувань. Запропоноване визначення зумовлює розгляд сутнісних характеристик фінансової глобалізації з позиції системи економічних відносин, їх якісних і кількісних аспектів та передбачає більш глибокий аналіз сутності економічних відносин і явищ, що характеризують цей процес.

3. Показники фінансової глобалізації мають включати кількісні індикатори, засновані на накопичених запасах зовнішніх фінансових активів: індекс накопичених валових потоків капіталу, індекс накопичених потоків прямих інвестицій, індекс накопичених потоків портфельних інвестицій, індекс накопичених потоків прямих та портфельних інвестицій в акціонерний капітал, індекс накопичених потоків інвестицій в інструменти боргу. Запропоновані індикатори є невід'ємною інтегральною складовою загальної системи показників фінансової глобалізації, через що дозволяють більш системний та структурний погляд на цей процес.

4. Удосконалення системи факторів формування фінансової глобалізації на основі поєднання як неквантифікованих, так і запропонованих автором емпіричних детермінант (контроль над рухом капіталу; економічне зростання; рівень економічного розвитку країни; податкова (фіскальна) політика; інституційне, правове та інвестиційне середовище; відкритість для міжнародної торгівлі; розвиненість фінансового ринку) уможливило комплексне розуміння не лише рушійних сил розвитку цього процесу, але і ймовірних напрямів їх дії.

5. Запропонована концептуальна основа аналізу наслідків міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації довела наявність супутніх вигід міжнародної інвестиційної діяльності: розвиток фінансового ринку, інституційний розвиток, покращення корпоративного управління, макроекономічна дисципліна. Зроблено висновок, що існують граничні умови (розвиток фінансового ринку, якість інститутів управління, макроекономічна дисципліна, торгова інтеграція), які, в остаточному підсумку, визначають положення країни в діапазоні потенційних витрат і вигід. Доведено, що перехід країн від нижчого до більш високого ступеня інтеграції з глобальним фінансовим ринком з великою ймовірністю може бути ускладненим, якщо країни не забезпечили достатній рівень розвитку граничних умов.

6. Наслідком розвитку фінансової глобалізації на сучасному етапі є суттєві зміни у міжнародній інвестиційній діяльності всіх країн з різними типами економічних систем без винятку. Свідченням цього є, по-перше, масштабні валові та чисті притоки та відтоки міжнародних інвестицій, по-друге, стрімке поглиблення ступеня глобалізації фінансових ринків, по-третє, збільшення значення ефектів вартісної оцінки.

7. Застосування розробленої економіко-математичної моделі на основі групування країн залежно від досягнутого рівня зовнішньої уразливості (низький, помірний, високий) та кількісної оцінки впливу емпіричних детермінант (структурних характеристик економіки, напрямку економічної політики, зовнішніх факторів) на економічне зростання виділених груп країн дозволило

здійснити кількісну оцінку впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток. Під поняттям «зовнішня уразливість» було запропоновано розуміти такий рівень взаємозалежності між внутрішніми секторами економічної діяльності національної економіки та її зовнішнім сектором, який на основі тісних економічних та фінансових зв'язків здатен чинити негативний вплив на стійкість економічного та фінансового розвитку країн. Доведено наявність значимого оберненого зв'язку між економічним розвитком та нарощуванням в результаті міжнародної інвестиційної діяльності зовнішньої уразливості, а також виділено канали поширення кризових явищ на національні економіки – торгові та фінансові зв'язки зі світовим господарством.

8. Урахування впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток дозволило запропонувати напрями макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності (аналіз граничних умов глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності, фінансовий аналіз на основі балансу, вибір та застосування інструментів регулювання, оцінка стійкості сальдо рахунку поточних операцій, аналіз ефективності регулювання), об'єднані у аналітичну та операційну складові в залежності від функціонального навантаження. Запропоновані напрями дозволяють ефективно здійснювати регулювання міжнародної інвестиційної діяльності на сучасному етапі розвитку глобалізації фінансових ринків.

9. Аналіз ефективності реалізації регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні за запропонованими напрямами та рекомендації, отримані в результаті кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток, дозволили удосконалити регулювання Україною міжнародної інвестиційної діяльності за рахунок визначення проблем регулювання, формулювання цілей та принципів регулювання, окреслення основних пріоритетних завдань та комплексу заходів нормативно-правового та інституційно-організаційного характеру.

ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях:

1. Кириченко А. А. Развитие международной инвестиционной позиции как важнейшего макроэкономического показателя / А. Г. Семенов, А. А. Кириченко // Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки. – 2006. – Вип. 1(19). – С. 19-25 (0,49 д.а./ 0,39 д.а.).
Особистий внесок здобувача: Розкрито сутність міжнародної інвестиційної позиції, проаналізовано особливості побудови та розвиток цього макрофінансового показника, його теоретична та практична цінність.
2. Кириченко О. О. Місце та роль міжнародної інвестиційної позиції в системі статистичних індикаторів / О. О. Кириченко // Аналітико-інформаційний журнал «Схід». – 2006. – № 6 (78). – С. 60-63 (0,40 д.а.).

3. Кириченко О. О. Тенденції розвитку міжнародних інвестиційних позицій в контексті корегування глобальних дисбалансів / О. О. Кириченко // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. – 2006. – Вип. 65, Ч. I. – С. 160-165 (0,40 д.а.).
4. Кириченко О. О. Аналіз міжнародної інвестиційної позиції як показника міжнародної фінансової інтеграції / О. О. Кириченко // Аналітико-інформаційний журнал «Схід». – 2007. – № 2 (80). – С. 42-45 (0,43 д.а.).
5. Кириченко А.А. Место и роль чистой международной инвестиционной позиции в контексте анализа устойчивости сальдо счета текущих операций / А. А. Кириченко // Вісник Тернопільського національного економічного університету: науковий журнал. – 2007. – Вип. 5. – С. 181-188 (0,86 д.а.).
6. Кириченко А.А. Сравнительная характеристика юридических и фактических показателей глобализации финансовых рынков / А. А. Кириченко // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сборник науч. трудов. – Ливадия-Донецк: ДонНУ, 2007. – Т. 2. – С. 577-582 (0,43 д.а.).
7. Кириченко А. А. Чистая международная инвестиционная позиция в системе глобальных дисбалансов счета текущих операций / А. А. Кириченко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сборник науч. трудов. – Донецк: ДонНУ, 2008. – Ч. 2. – С. 701-709 (0,65 д.а.).
8. Кириченко О. О. Міжнародна інвестиційна позиція України в контексті міжнародних порівнянь / А. А. Кириченко // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сборник науч. трудов. – Одесса-Донецк: ДонНУ, 2008. – Т. 1. – С. 247-253 (0,41 д.а.).
9. Кириченко О. О. Приплив капіталу в країни з ринком, що формується, у контексті регулювання міжнародної інвестиційної діяльності / А. А. Кириченко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сборник науч. трудов. – Донецк: ДонНУ, 2009. – Ч. 2. – С. 825-831 (0,52 д.а.).
10. Кириченко О.О. Механізм регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації / А. А. Кириченко // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сборник науч. трудов. – Севастополь-Донецк: ДонНУ, 2009. – Т. 1. – С. 259-264 (0,44 д.а.).
11. Кириченко О.О. Механізм регулювання міжнародної інвестиційної діяльності України: оцінка граничних умов фінансової глобалізації / А. А. Кириченко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сборник науч. трудов. – Донецк: ДонНУ, 2010. – Ч. 2. – С. 519-523 (0,53 д.а.).

Публікації в інших виданнях:

1. Кириченко А. А. Детерминанты международных инвестиционных позиций / А. А. Кириченко // Научно-теоретический и практический журнал «Современный научный вестник». – 2007. – № 7 (15). – С. 12-19 (0,47 д.а.).
2. Кириченко А. А. Международная инвестиционная позиция Украины в контексте сравнения с международными инвестиционными позициями стран Центральной и Восточной Европы / А. А. Кириченко // Стратегии развития Украины в глобальной среде: междунар. науч.-практ. конф., 26-28 окт. 2007 г.: тезисы докл. – 2007. – Т. 2. – С. 164-166 (0,2 д.а.).
3. Кириченко О. О. Чиста міжнародна інвестиційна позиція в контексті тестування теорії «боргового циклу» / О. О. Кириченко // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність і тенденції глобалізації: міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, 21-23 лют. 2008 р.: тези доповідей. – 2008. – Ч. 1. – С. 50-51 (0,2 д.а.).
4. Кириченко А. А. Международная инвестиционная позиция Украины в контексте оценки степени участия страны в процессе международной финансовой интеграции / А. А. Кириченко // Транснаціоналізація міжнародної економіки та пошук шляхів інноваційної співпраці: міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, 15 квіт. 2008 р.: тези доповідей. – 2008. – С. 213-215 (0,2 д.а.).
5. Кириченко О. О. Особливості міжнародної інвестиційної діяльності країн, що розвиваються / О. О. Кириченко // Сучасний стан та перспективи підготовки фахівців з міжнародних економічних відносин: міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 травня 2009 р.: тези доповідей. – 2009. – С. 74-75 (0,2 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Кириченко О.О. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Дніпропетровський університет економіки та права. – Дніпропетровськ, 2010.

Дисертацію присвячено дослідженню та поглибленню теоретико-методологічних основ і розробці науково-практичних рекомендацій щодо макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Отримав подальшого розвитку підхід аналізу фінансової глобалізації, на основі якого було уточнено визначення цього процесу, удосконалено систему його показників та факторів формування, запропоновано концептуальну основу аналізу наслідків глобалізації міжнародної інвестиційної діяльності.

Проаналізовано особливості участі країн з різними типами економічних систем у міжнародній інвестиційній діяльності.

Вперше розроблено економіко-математичну модель кількісної оцінки впливу зовнішньої уразливості національних економік транзитивних країн на їх економічний розвиток, на основі якої були розроблені напрями макроекономічного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації. Запропоновано удосконалення регулювання Україною міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна діяльність, фінансова глобалізація, запаси зовнішніх фінансових активів та зобов'язань країн, функціональні категорії міжнародних інвестицій, ефекти вартісної оцінки, регулювання міжнародної інвестиційної діяльності.

АННОТАЦІЯ

Кириченко А.А. Регулирование международной инвестиционной деятельности в условиях финансовой глобализации. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. – Днепропетровский университет экономики и права. – Днепропетровск, 2010.

Диссертация посвящена исследованию теоретико-методологических основ и разработке научно-практических рекомендаций относительно макроэкономического регулирования международной инвестиционной деятельности в условиях финансовой глобализации.

Исследована теоретико-методологическая основа международной инвестиционной деятельности. Предложен собственный подход к анализу финансовой глобализации на основе исследования аккумулированных потоков международных инвестиций или накопленных запасов внешних финансовых активов. На основе предложенного подхода дано определение понятию «финансовая глобализация», усовершенствована система количественных индикаторов финансовой глобализации и система факторов формирования этого процесса, предложена концептуальная основа анализа последствий глобализации международной инвестиционной деятельности.

Проанализированы с использованием данных, как потоков международных инвестиций, так и накопленных запасов внешних финансовых активов и обязательств особенности участия стран с различными типами экономических систем в международной инвестиционной деятельности в условиях финансовой глобализации.

Предложены направления регулирования международной инвестиционной деятельности в условиях финансовой глобализации с учетом влияния уровня внешней уязвимости национальных экономик на их экономическое развитие, оцененного количественно на основе разработанной в диссертации экономико-математической модели. Усовершенствовано регулирование Украиной международной инвестиционной деятельности в условиях финансовой глобализации.

Ключевые слова: международная инвестиционная деятельность, финансовая глобализация, запасы внешних финансовых активов и обязательств стран, функциональные категории международных инвестиций, эффекты стоимостной оценки, регулирования международной инвестиционной деятельности.

ANNOTATION

Kyrychenko O.O. The Regulation of international investment activity under financial globalization. – Manuscript.

Thesis for the scientific degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. – Dnipropetrovsk University of Economics and Law. – Dnipropetrovsk, 2010.

The thesis is devoted to the study of theoretical and methodological foundations and the development of scientific and practical recommendations regarding the macroeconomic regulation of international investment activity under financial globalization.

Dissertation investigates the genesis of different national and foreign theories and concepts as theoretical and methodological foundations of international investment activity. We propose our own specific approach to the analysis of financial globalization on the basis of studies of international investment accumulated flows or the accumulated stocks of foreign financial assets. Based on the proposed approach the thesis provides a definition for the concept of “financial globalization”, improves the system of quantitative indicators of financial globalization and the system of its determinants, as well as provides a conceptual framework for analyzing the costs and benefits of international investment activity under financial globalization.

Using data of both international investment flows and stocks of external financial assets and liabilities, the thesis analyses the features of international investment activity of countries with different types of economic systems under financial globalization. It concludes that financial globalization has caused significant changes in the international investment activity of all countries without exception.

Dissertation proposes directions for the macroeconomic regulation of international investment activity in the context of financial globalization and considering the influence of the level of national economies’ external vulnerability to economic development, quantified on the basis of the developed in the thesis model. The thesis contributes to improving the regulation of international investment activity in Ukraine under financial globalization.

Keywords: international investment activity, financial globalization, stocks of external financial assets and liabilities, the functional categories of international investments, valuation effects, regulation of international investment activity.